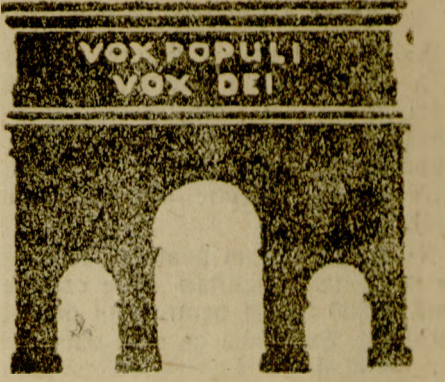

RENAȘTEREA ROMÂNĂ

ZIAR NAȚIONAL-POPORAN INDEPENDENT

Fondatori: V. Hotărân, I. Martin
ABONAMENTE: Dincoace de Carpați și Bucovina: 80 cor. anual, 42 cor. pe 6 luni, 22 cor. pe 3 luni — Cu numărul 40 fileri — Dincolo de Carpați: 75 lei anual, 40 lei pe 6 luni, 22 lei pe 3 luni. — Cu numărul 25 bani

Apăre în fiecare seară cu ultimele știri din lumea întreagă

Director și responsabil: V. Hotărân — Administrator: I. Martin

Rele în „politica” internă

Prin alipirea Ardealului, Bucovinei și Basarabiei la țara mamă, așa numita „politica” internă a României primește o nouă față, încă neobservată de mulți politicieni în Regat.

Noua politică, care va servi nevoilor maselor populare, bine înțelese nu mai poate o simplă manoperă de partid, cum în zilele noastre multe cazuri a dat naștere la inere speculative între indivizi, cele mai dăunătoare chestiunilor vitale ale unui popor.

Politică de partid cade, și va veni, înlocuind așa cer interesele sociale și chiar zilele, politica poporului însuși. Poporul va face politică și nu partidele, cari protejau lor plăți din fondurilor cluburilor și cărora șeful le impunea o disciplină oarbă. Cuvântul de „politica” nu va mai rosti de pe buzele noului adevărat, ci în conștiința dreptului său de cetățean și în conștiința dreptului său de cetățean și în conștiința dreptului său de cetățean și în conștiința dreptului său de cetățean.

Acești români vor croi noul drum al politicii interne în viitor. Din învățămintele trase în acești ani de frământări din lupta internă împăimântătoare a luptelor grele le-au dus românii cu hotărâre, li s'au imprimat sufletul și li s'au deschis ochii în viața lor. Și-acum va vorbi românul din conștiința lui, fără ca să-l poată converti din părerea sa, iar șeful, sau agentul electoral, nu mai au trece.

Va vorbi nația respectivă și cu măiestria cunoscută vor urca tribuna parlamentului românii luând și ei parte la conducerea treburilor interne ale statului, își vor da și ei seama, care de multe-ori e mai sănătoasă decât a multor șefi de partide.

Vor fi în parlament și trimiși de-a meseriașilor, cari vor spune părurile lor în fața dreptului ce-l au și având la activ îndestularea rodnică a activității lor industriale.

Să ne oprim nițel: chestiunile de existență și ajutorare a claselor muncitorești trebuie să fie un capitol de prima necesitate în „politica” internă cinstită, singura care poate sălăși ordinea și asigura unel mers al treburilor în viața unui stat, pe baze democratice largi și în care nu mai poate fi selecțiuni pretinse de politicieni sociale.

Astfel se poate înțelege democrația într-o țară viitoare cu interese de așa fel.

Datoria acestor clase e, să spulbere prin ori ce mijloace posibile leneșii anilor mulți și să combată această molimă; trebuie să dispară întocmai ca buzele de pe un corp sănătos și să arete că înțeleg a fi amici ai celor mai largi deslegări ai libertății.

Negustorii cinstiți, cari să nu fie ahtiați după bani, cu cumpăt și omeneste să încaseze suma obiectelor vândute. Negustorii cari să poată contracta legături comerciale serioase și trainice cu negustorii altor state, fără a ne vedea siliiți ca după 2—3 ani să dăm jos firmele spre marea noastră ruină, care s'a întâmplat adeseori. Și lucrurile acestea s'au întâmplat numai din ambiția partidului dela putere.

Nu e aceasta „politica” internă? De fărănime nu mai vorbim, ea întodeauna a fost la locul ei și prin distribuirea pământului și a dreptului de vot ce li se dă, va fi mulțumită, așteptând numai carte bună românească, și preții cu adeverată dragoste de lucrurile sfinte, la locul lor.

Rămâne chestia funcționarilor. Să se desființeze bașcușul. Oameni harnici și prieteni la lucrurile lor și eliminați fără milă incapabilii și trântorii birourilor de orice categorie, convingși fiind că numai atunci merg lucrurile pe calea lor bună, numai dând ocazie, ca prin presă să se deslănțuască un adevărat potop de epetete și calomnii, precum se obișnușește după căderea vreunui partid dela putere.

Presă să fie educativă și să se elimineze zărele de șantaj. Grădinițe publice pline de otrava sufletului tinăr, desființate. Cinematograful numai filme eroice educative, de ordin social, onest și religios, să reprezinte. Așa numiții „artiști” ambulanti, fără nici o reputație, opritii. Cupleturile pline de desfrâu, pedepsite aspru și arse. Viața familiară să fie ridicată la cel mai înalt simț bun, cunoscut până astăzi.

Cam la aceste lucruri trebuie să se gândească conducătorii de azi ai poporului, fiindcă numai astfel se poate concepe o „politica” internă croită din transformările sociale ale timpului, pe care noi din toată inima am dorit să-l apucăm.

În aceste direcții pornită munca de pășire, prin desființarea lucrurilor slabe și înlocuite cu cele bune și folositoare tuturor, vom avea o țară în care fi-e mai mare dragul să trăiești. Altfel, — trecând cu vederea relele ce bântuie societatea în viațuiera ei zilnică, ne vom pomeni peste timpuri atenuați în cele mai sfinte credințe ale vieții noastre naționale și regretul târziu, înțelegând abia atunci cele spuse azi, nu va fi în stare să oprească opera de instrăinare a tot ce e românesc în sufletul nostru.

În timpurile de astăzi e bună vorba lui Țichindeal: „minte, mărită nație Daco-Românească”.

Celor luminați și cari ne conduc nu le cerem decât: voință de fier, conștiință de datorie, cinste.

Și, pentru cei cari s'ar pune față, sau în taină, în calea regenerării noastre, să se aplice cea mai aspră sancțiune.

Atunci nu vor mai bântui relele, în „politica”. Să vedem, dacă este voință!

Ovidiu O. Borcea

Românii de dincoace de viitoarele hotare

Știrile ne aduc vestea îmbucurătoare, că delegația României și mai ales cea ardeleană — apără cu înverșunare revendicările noastre. Când scriem aceste rânduri poate că comisia de 10 a stabilit deja noile hotare ale României — întrege. După informațiile ce le avem putem fi convingși că Dobrogea, Basarabia, Bucovina, Ardealul vor fi ale noastre cu toate teritoriile locuite de români până la Dunăre și Tisa. Și dacă chestia Torontalului e încă în suspensie, după toate semnele trebuie să credem, că Bănatul întreg ni se va acorda noauă.

Când România s'a fixat pretențiile în tratatul din 1916, negreșit că pe lângă interesul mare național — că toți românii să fie adunați la un loc — mai erau și alte interese de îndestul. Și aici în primul loc a trebuit să fie cont de pretenția justă, că nici un pui de român să nu rămăe sub stăpânire străină și ca hotarele țării să fie cât se poate de bine aparate.

Prin amestecul Americii au ajuns însă și alte principii la suprafață. Principiile wilsoniene, pretinzând o liberă dispunere asupra sorții proprii din partea oricărui popor. Fiindcă apoi victoria aliaților se poate mulțumi atât sprințului armat și moral al Statelor Unite — fără aceasta războiul ar mai fi jinit încă timp îndelungat. — căt mai vătos principiiilor de liberă determinare, cari au trezit popoarele din letargie intrând în sulețele învingătorilor și a învinșilor și producând o crâncenă revoltă chiar în Germania trufașă, care după cuvintele kaiserului „numai de Dumnezeu îi era teamă, de alții nu!”

În fața unor asemenea evenimente negreșit că și România a trebuit să renunțe la hotarele până la Tisa și se va îndestuli spre Tisa cu hotarele etnografice astfel rotunzite, ca nici un român să nu mai rămăe sub stăpânirea maghiarilor barbari. Și noile hotare dacă ele vor fi identice cu hotarele etnografice — ne vor îndestuli pe toți.

În același timp însă, când cu suflarea oprită așteptăm „Judecată” din Paris, inimile noastre se întorc cu jale către toți acei români, cari vor rămăne în afară de România-întregită.

Cugetul nostru se îndreaptă către românii din Sărbia, Bulgaria și Macedonia. Trebuie să ne aducem aminte de ei, pentru că în efanul mare de bucurie pentru toți aceia cari azi ne simțim cetățeni liberi ai României, ar fi o lașitate să li lăsăm în prada sorții pe frații noștri, cari din nefericire azi nu se pot bucura alături de noi.

Ne aducem bine aminte de cei 10 articoli „Romanice Res” apoi de articoli „După pacea din București” din „Românul” din anul 1913. Un pseudonim — S... n — care s'a ocupat pe vremea acele, când prima oară a înviat speranța în inimile noastre, cu revendicările României, apreciind după merit succesele armatei române din războiul balcanic și profetind cu o cunoaștere uimitoare a împrejurărilor că această armată bine disciplinată, va avea încurând o chemare mult mai mare, pentru a realiza idealurile tuturor românilor.

În articolele „După pacea dela București” același autor constată cu o oarecare resignație, că situația din Balcani creată prin amestecul armatei române nu a fost deplin exploatată de diplomații în favoarea intereselor noastre naționale ideale. Frații noștri din Sărbia, Bulgaria și Macedonia au fost sub jug străin fără să se fi îngrijit cei dela masa verde, ca situația lor să fie îmbunătățită printr'o autonomie chiar relativă.

Greșala de atunci se poate însă îndrepta astăzi, când constelațiunile internaționale sunt mult mai favorabile. — Și dacă o parte însemnată a aromânilor sub aripile fraților italieni se vor putea uni cu Albania într'o autonomie largă, atunci pe

baza principiilor wilsoniene avem toată nădejdea că România va putea pretinde cu tot dreptul, ca soartea fraților noștri din Sărbia, Bulgaria și Grecia să fie îmbunătățită, dându-li-se toate drepturile pentru o viață liberă națională... O pretinde aceasta pe lângă interese de idealism curat și viitorul nostru care desigur ne va impune multe probleme grave...

Scrisori din Lugoj

Propaganda sărbilor — Desbinare în sânul șvabilor — Hotărârea majorității — De ce nu-i ajutam?

— Dela corespondentul nostru special — Lugoj, 23.

Sărbii deocamdată par ași fi schimbat tactica: Au mai lăsat din sistemul de a infirca populația și a-i impune astfel „dragostea” față de regimul sârbesc. Nu mai terorizează pe oameni, dar în schimb le face curte, caută să-i ademenească cu promisiuni, cu perspective strălucite și... cu argumentele cele mai convingătoare, cu bani.

Mrejele lor se întind mai ales asupra șvabilor pe cari au și reușit să-i desbine. O parte a intelectualilor cari nici până acum nu cunoșteau nici un fel de sentiment național, fiind cu tot dinadinsul, cu trup și suflet „cetățeni maghiari”, sunt gata astăzi de a-i îmbrățișa pe sărbii cu aceeași desinteresare față de libertățile naționale și firește cu aceleași interese.

În schimb grosul șvabilor, partidul mare și puternic al țărănilor „Bauernbundul” nu ezită să-și manifeste dorința de a fi alipii de România-Mare, chiar sub ochii sărbilor și spre marele năcaș al celor cari oricând sunt gata să-și uite neamul pentru vreun os de ros. Polemica dintre cele două grupări a degenerat la Timișoara chiar în campanii și violente atacuri personale, pornite ca prefațându-se de cei ce se simt mai slabi. Cu gura ce-o fac caută să umple golul din jurul lor.

Din manifestările ultimelor zile mai caracteristic este un articol din „Südungarn”, organul partidului țărănesc, trimis redacției din „loc competent șvăbesc” spre a „ilustra punctul de vedere al șvabilor în chestiunea Bănătuului”.

Articolul e intitulat „Vitorul Bănătuului” și spune între altele: „Conducătorii politici ai sărbilor din Bănat au pierdut cu desăvârșire simpatia cu care în genere au fost primite trupele sârbești aici și isprăvile lor de savavolnicie din ultimul timp spre a căpăta stăpânirea asupra Bănătuului, au fost primite de toate straturile populației cu vădită supărare. Dacă ar fi înțebați în cadrele unui plebiscit cui ar dori să aparție apoi nu e deloc sigur că ar lua partea sărbilor.

„Am putea admite că așezămintele de stat din Sărbia sunt mai democratice și deci mai dezirabile decât cele din România, dar acest rău poate fi remediat și atunci populația ar putea vota tot așa de ușor pentru România.

„Este fapt cert, că în viitorul plebiscit, al cărui rezultat este, precum încă îndoielnic, șvabil joacă rolul de căpetenie. Căci statistica din 1910 arată că 37% din populația Bănătuului sunt români, abia 20% sărbii și rectificând statistica, cel puțin 34% șvabi.

„În asemenea împrejurii așadar — în cazul când Ungaria n'ar mai urma să se pusă în discuție — acel stat va obține un rezultat sigur care asigură drepturile deja câștigate și ne poate oferi cele mai bune avantaje economice. În această ultimă privință România poate spera mai mult, fiindcă posedă chiar de astăzi resurse economice cari pot fi exploatate foarte avantajose.

„Jugo-slavia să nu-și facă deci iluzii, populația Bănătuului va hotărî sigură căru stat vrea să fie alipită unitar și nedespărțită.” (Sublinierile sunt ale ziarului șvăbesc)

Iată punctul de vedere al majorității expus destul de lămurit. Și față de aceasta ni se impun două îndatoriri:

1. Să le ușurăm situația luându-le orice grije în privința viitoarei organizări a României-Mari, care va fi democrată, mai democrată decât a Sărbiei Mari și desigur mai sinceră; și
2. Să purtăm de grije ca și aceste manifestații să găsească un mic lăbeșor în valizele diplomatice pe cari curierii noștri au să le ducă la Paris, ca să știe și alții de ele!

L. B.

Condamnarea unor atentatori

— Comunație oficial. —

În seara de 14 Martie 1919 st. n. în gara Cio-Sereda, funcționarii C. F. R. Csanády Zoltán, Repánsky Pál, Szabó Ignát, Lengyel Béla, Mátyás István și Kis Pál au încercat să pue foc cu benzîn unui vagon cu muniții cu intențiunea de a arunca în aer tot trenul, fapt ce s'a constatat că era pus la cale mai dinainte.

Încercarea lor însă, nu a reușit din cauza independenței de voință lor, fiind surprinși asupra faptului.

Au fost judecați de Curtea Marțială a diviziei I de vânători în ziua de 20 Martie a. c. și condamnați: Csanády Zoltán și Repánsky Pál la muncă silnică pe viață, Szabó Ignát, Lengyel Béla și Mátyás István la câte 20 ani muncă silnică, iar Kis Pál a fost achitat.

Ungaria ne declară război

Anarhie completă la Budapesta — Ultimatul Antantei — Noul guvern cere ajutorul bolșevicilor din Moscova și declară război tuturor popoarelor cari revendică teritoriul „ungurești” — Aliații au început represalii.

Ziarul nostru a fost cel dintâi care a anunțat în numărul de luni demisia contelui Károlyi în urma refuzului acestuia de a executa ultimatul trimis de Antanta. Pentru retragerea bandelor maghiare dincolo de linia de demarcație. În numărul nostru de ieri am dat unele amănunte asupra împrejurărilor în cari s'au petrecut ultimele evenimente, caunțând și compunerou noului guvern.

Complexăm astăzi aceste amănunte, cu știri mai noi. „Biroul Presei” al Consiliului direct în transmitem astfel textul notei pe care colonelul Vyx a trimănat-o în ziua de 20 Martie contelui Károlyi, pe atunci președintele republicii maghiare. Nota era scaldă de generalul de Lobit, comandantul armatei Aliaților din Ungaria, care-și are reședința în Timișoara.

Iată termenii în cari e redactată nota, care stabilește în același timp, exact, și noua linie de demarcație:

Exceleței Sale Contelui Károlyi președintele provizoriu al republicii maghiare Budapesta

Exceleță!

La conferința de pace în ședința dela 26 Februarie 1919 s'a hotărât, ca în scopul ca să fie încunjurate toate eforturile ce ar împiedeca cursul lucrărilor, este consultat a înființa o zonă neutră între maghiari și români în care nu poate fi nici soldat maghiar nici român, a cărei puncte mai importante însă le vor ocupa trupele aliate. Comandantul suprem m'a delegat pe mine, ca toate chestiunile acestea, cari se refer la hotărârea această a conferinței să le aranjez în înțelegere cu Exceleția Voastră.

Loc-colonelul Vyx reprezentantul meu din Budapesta este încredințat cu următoarele:

1. Ca să prezinte și să vă comunice hotărârea amintită, și că în ce condițiuni doresc s'o execut.
 2. Ca să stabilească în înțelegere cu Exceleția Voastră amănuntele în cari se va aplica hotărârea aceasta.
 3. De a-mi prezenta din amănuntele acestea pe acelea, la cari este nevoie de intervențiunea mea.
- a) Hotarele zonei neutrale.
- Hotarele zonei neutrale, cari vor fi ocupate de trupele aliate, vor fi următoarele:
- Linia orientală: calea ce conduce dela Arad la Nagyszalonta, linia ferată Nagyszalonta, Oradea-Mare, Careii Mari, Sătmar. Toate localitățile acestea sunt excluse de sub ocupațiune militară maghiară și română. Lințiile acestea de comunicațiune însă pot fi întrebuințate de populațiunea care stă sub controlul trupelor române și aliate, întrucât întrebuințarea aceasta este cerută de trebuințe economice.
- Linia de Nord: Fluviul Someș și Tisa până la depărtare de 5 km dela Vásárosnamény.
- Linia apuseană: Trece Nord-Vest dela Vásárosnamény 5 km depărtare de Tisa, după aceea spre apus 5 km dela Dobriș, 3 km spre apus dela Dévaványa, spre apus dela Gyoma, 5 km spre apus dela Oroszháza, Hódmezővásárhely și Seghedin.
- Linia de sud: Fluviul Murăș. Orașele Arad și Seghedin, cari cu excluderea trupelor maghiare și române vor fi ocupate de trupele aliate.
- Schița detaliată a hotarelor se va stabili mai târziu.

- b) Condițiunile de evacuare și ocupare a zonei.
- Retragerea trupelor maghiare dincolo de linia apuseană a zonei neutrale, se începe inclusiv la 23 Martie și trebuie să fie terminate într'un termen maximal de zece zile.
- În acest restimp generalul Gondrecourt, pe care l-am încredințat cu comandamentul orientat a zonei neutrale, va ocupa aceasta prin trupele aliate și va controla mișcările de evacuare a trupelor maghiare.
- Congresul de pace împuternicește trupele române, că să-și transpună liniile lor până la linia orientală a zonei neutrale. Vor rămănea însă în situația prezentă până atunci, până când trupele maghiare nu vor fi ajuns peste hotarul apusean al acestei zone.

- c) Materialul:
1. Materialul de război: Acel material de război, carele să află în zona ce va fi ocupată de către români, va fi inventariat și păzit de ofițeri și soldați francezi; materialul care nu este considerat ca pradă de război, maghiarii îl vor putea duce cu ei.
2. Materialul care se află în zona neutră, se pune la dispoziția guvernului maghiar, căruia îi stă în liberă voie a-l lăsa pe locul de-acum, sau a-l duce de acolo.
3. Materialul căilor ferate și cel economic, care formează proprietatea statului maghiar.

Materialul acesta trebuie lăsat asemenea locului cât timp privitor la aceasta nu se va aduce hotărâre. Va fi inventariat, și-o comisiune maghiaro-română sub prezidenția generalului Gondrecourt își va face propunere privitor la luarea în folosință a aceluia.

d) Administrația.

În zona neutră administrația civilă va rămănea în mâna guvernului maghiar însă sub controlul comandamentului aliaților: Jandarmeria și poliția maghiară sub conducerea comandamentului amintit mai sus va îngrijii de menținerea ordinii și a liniștii.

Am onoare a ruga pe Exceleția Voastră, să binevoiiți a comunica la 21 Martie orele 18 Loc-colonelului Vyx ziua în care trupele maghiare au atins hotarul designat pe partea de dincolo a zonei neutrale, precum a fost amintit mai înainte sub litera b) că mișcările vor începe la 23 Martie și că trebuie să fie executate într'un termen maximal de zece zile.

Chestiunile privitoare la materiale nu pot fi întrebuințate în nici un caz ca pretext cu scopul ca acest termen să fie prelungit, pentru că s'au făcut toate dispozițiunile, ca chestiunea aceasta să poată fi tratată și după evacuare.

m. p. De Lobit.

La această notă, contele Károlyi a răspuns prin consilierul dela externe Puhmanicki, refuzând să îndeplinească porunca Antantei. După acest răspuns pe care-l dăm mai jos, a urmat și demisia fostului președinte al republicii.

Domnule Lt-colonel!

Ați binevoit a-mi remite o notă în numele dlui general de Lobit prin care se comunică guvernului ungar o hotărâre a conferinței de pace luată la 23 Februarie 1919 cu privire la zona neutră. Am onoare a vă comunica că nota amintită am predat-o guvernului republicii maghiare și că guvernul nu se găsește în situația de a lua la cunoștință hotărârea conferinței de pace și de a mijloci executarea ei. Această hotărâre stă în contradicțiune cu convenția de armistițiu încheiată la 13 Noemvrie 1918, deoarece nu consideră interesele vitale ale țării, poate împiedeca desvolțarea ei și îi poate tulbura pacea. Cum guvernul ungueresc nu poate lua răspunderea pentru executarea acestei hotărâri deoarece n'a fost invitat la conferința păcii și n'a avut nici o parte la aducerea acestei hotărâri, să vede nevoit să-și înainteze astăzi demisia.

Când vă aduc la cunoștință acestea, dl Lt-colonel, vă rog a lua dispoziții ca conferința păcii să aștepte în timpul cel mai scurt hotărârea guvernului ungueresc.

Vă rog de Lt-colonel primiți expresiunea celui mai profund respect

Károlyi

Asasinarea lui Károlyi

Budapesta, 26 — În decursul dimineții contele Mihail Károlyi a fost ucis de către un grup de comuniști cari au pătruns cu forță în palatul său.

Ungarii cer ajutorul bolșevicilor ruși

Budapesta, 25. — Comuniștii au pus mâna pe toate garajele de automobile din Rákos, Ujpest, Kispest și Kőbánya. Din ordinul comisarului afacerilor externe șase aeroplane au plecat la Moscova la guvernul societelor, spre a cere ajutorul gardelor roșii rusești. (Ag. Dacla)

Ungaria declară război la toată lumea

Budapesta, 25. — Noul guvern socialist a remis o notă intitulată „CĂTRE TOTI” în care anunța, că a declarat război tuturor țărilor care au de revendicat ceva din teritoriul fostei Ungarii. Declarația vizează în prima linie România. Serbia și Cehoslovacia s'au pronunțat solidari cu România și cu Puterile Antantei, la nevoie aceștia vor încecei complex pe maghiari și condițiile ce li se vor impune în urma vor fi și mai aspre pentru acest popor care și-a pierdut mintile.

O lămurire

Să se controleze fabricanții

La articolul nostru despre excesiva scumpete a articolelor de îmbrăcăminte, dl Ludwig Ferencz, croitor din Sibiu, ne trimite o lămurire justificată prin mostre de stofă și facturi alăturate — după care prețurile enorme la haine civile și militare ar fi pricinuite de costul fantastic al stofelor.

Ne minunăm cum poate să ceară pe o pereche de pantaloni militari — de calitate mai inferioară — 500 cor. și pentru alții de calitate mai fină 930 cor. Explicația ce ne-a dat-o este că la primii metrul de stofă costă 350 cor metrul adecă stofă necesară unei perechi de pantaloni 40250 coroane în afară de bucurare, căptușă etc., la ai doilea metrul de stofă e 600 coroane, iar metrul de lampos (din care intră 20 de cm.) tot 600 cor., în afară de lucru și celelalte.

Dacă lucrurile stau într'adevăr astfel cum afirmă dl Ferencz, apoi credem că este o urgență datorie a Consiliului Dirigent să intervie pe lângă fabricanții în modul cel mai energic ca să înceteze cu această nerușinată exploatare.

Scrisori din Turda

Un liceu sovinișt. — Directorul recalcitrant continuă să funcționeze. — Cum sunt persecutați și azi elevii români. — O situație intolerabilă. — Școlile civile sunt neglijate. — Când se numește înșfășit revizorul școlar.

Turda, 23 Martie.

La liceul de stat din Turda, au fost denunții cu preluarea instrucției din 20 Ianuarie a. c. doi profesori suplinitori, de limba și literatura române, istoria românilor și geografia teritoriilor locuite de români.

Cu capacitatea, cu chiu cu vai au fost „admiși” acești profesori și de directorul liceului, faimosul Tompa Árpád al lui Goga. S'a statorit și planul oarelor, făcându-se a se ține instrucție în studiile amintite, paralel cu acele maghiare.

Asta a durat din 20 Ianuarie până în 21 Martie a. c.

În restimpul acesta s'a preluat cu toată formalitatea liceul, începându-se chiar și inventarierea averii.

Profesorii unguri au fost invitați să depună jurământul. Au refuzat unanim.

Cu asta suntem împacăți de-a binele, căci cu alde Tompa Árpád și toții de un principiu, nu făcăm nici o procepșală. Din contra, înveninăm sufletele băieților.

La 21 Martie, prin ce schimbare și pentru ce, numai Tompa Árpád ar ști-o spune și — doar niște domni unguri, cari au circuitul între Budapesta și Turda, — s'a răzgândit directorul și a dat un „ucaz” către băieții români, în a cărui sens obraznic, dacă băieții absentează dela orele de limba și literatura maghiară, istoria și geografia Ungariei și absentele se vor ridica la oarele dintr-o săptămână, vor fi eliminați.

De Tompa Árpád ne mirăm și nu prea, el este și azi adeptul înverșunat al unei idei fixe și a stăpânului de ieri, guvernul unguresc. Dar ne mirăm de forurile noastre competente, cum tolează în fruntea unui liceu preluat cu toate formalitățile, un om, care a declarat pe față, că nu recunoaște nici o dispoziție și nici competența Consiliului dirigent din Sibiu.

Azi, în 22 Martie a fost terminul ultim pentru înscrierea la examenul de maturitate. Mergând studenții români i-a respins cu motivarea apăsătoare, că deoarece nu au studiat limba maghiară etc. adecă cele cu pricina, nu-i admite.

Ei bine, să fim cu considerații, să fim chiar și toleranți până la un punct oare care, dar să i lași să-și facă cheful sovinișt după socoteala și placul lor, ar fi o dăunător.

Ne luăm îndrăzneala a întreba pe cei competenți că n'au oare de gând să pună capăt acestor stări insuportabile? Când vor arăta cu un gest larg dlui Tompa Árpád și soților lui ultrasoviniști calea spre — Keeskemét?

Cu școlile civile încalte nu-și bate nimeni capul. Sunt lăsate absolut în voia directorilor, cari până ieri, alături circuitului alternativ și regulat între Budapesta și Turda.

Sunt școlile civile de băieți și fete. La nici una din aceste nu se propune în românește nimic. Acum e vorba să vic un profesor suplinitor, care ar avea datoria să propie la liceu și la ambale școlile civile. Asta este însă o imposibilitate, o spunem de pe acum.

La școala civilă de fete sunt 35 de eleve române. Nu s'a început până azi încă instrucția în românește a acestor fețele, deși în cuibul acesta sovinișt, cu felul educației ungurești, e o chestie de foarte mare și urgentă importanță.

Mai amintesc și chestia cu numirea unui revisor școlar. Până în ziua de azi încă nu e numit nimeni și toate întârzierile și miseriile din jurul școlilor sunt puse în căra revisorului — încă nedenumit.

De ce? Coresp.

Informațiuni
— Marti înainte de amiază s'a făcut sfârșirea drapelului corpului telegraf-poștal ardelean nou format.
— Au luat parte la spânare în atară de cei 59 de elevi absolvenți ai cursului, dl Iuliu Maniu, Komul Boild, Bohățel Cristodorescu etc.
— După oficierea serviciului divin, dl Iuliu Maniu a ținut o caldușoasă cuvântare tinerilor cari pornesc la muncă grea și rodnică pentru România Mare.

— Ziarele guvernamentale desmint zvonul după care Conferința păcii s'ar fi pronunțat defavorabil României în chestia Bănătuului. Guvernul n'a primit nici o înștiințare în acest sens.

— O telegramă din Tiraspol anunță, că în luptele dintre bolșevici și ucraineni la orașul Nicolae au fost semnalate bataioane de unguri, toți prizonieri în Rusia. (Biroul presei)

— Ziarul „Petit Parisien” din Paris anunță că la granița Transilvaniei sunt concentrate trupe ungurești și rusești, în număr cam de 10 divizii.

— Ieri după amiază au sosit în Sibiu batalionul de 400 voluntari ardeleni veniți din Franța pe mare și debarcați în România zilele trecute la Galați.

Voluntarii români sunt admirabil echipați, cu efecte date de Franța, și printre ei domnesc cea mai vie însuflețire.

— Domnul colonel Rotaru a aranjat cu oțterii regimentului său în 16 Martie n. în casino din Gurabarzii o a doua convenie socială în favoarea școlii române din Crișcior și din Târnăvel, cari au mai încasat astfel încă 2134 cor.

— Astăzi, 27 Martie se serbează la Chișineu, cu mare solemnitate, aniversarea primului an dela unirea Basarabiei cu România.

— S'a deschis pe seama Ministrului lucrărilor publice din București un credit de 6 milioane pentru plata carbunilor procurați din Transilvania pentru căile ferate.

— Guvernul din București va da zilele acestea un decret prin care se va restabili libertatea absolută a comerțului cu orice articole afară de grâu și carne.

— Ziarul „Dacia” anunță că misiunea americană a plecat din București la Pauciova (Bănat) pentru aducerea semnițelor necesare însământărilor de primăvară.

— Semintele vor fi puse la dispoziția ministrului de domenii.

— Comercianții din Sibiu au fixat orele de vânzare pentru anul 1919 următor: dela 7—12 a. m. și dela 2—6 p. m. Duminica și sâmbatoarea prăvăliile vor rămâne închise.

— Cu începerea dela 1 Aprilie s. n. la orele 12 noaptea, se va stabili o unificare a orei oficiale pentru întreaga Românie-Mare. În acest scop ceasul din Ardeal și celelalte ținuturi de sub autoritatea Consiliului Dirigent va fi dat cu o oră mai înainte.

— Cunoscutul cântăreț, baritonul Jean Anasiu, ale cărui succese răsunătoare din Italia și Rusia l'au pus demult printre cei dintâi artiști lirici ai României, va da o serie de concerte în Ardeal, în folosul societății „Marasti”, pentru ocrotirea orfanilor de războiu, de sub patronajul dlui general Al. Mărgineanu. Primele două concerte le va da în Sibiu, cu concursul dnei Margareta Hodoș, o talentată absolventă a Conservatorului din București și cu un bogat program, în care-și va desfășura strălucitele sale calități vocale.

— Înșfășit, au început să ne vină și adevărații reprezentanți ai artei românești, pe lângă cabotini și suburburii cari ne-au venit până acum.

— Avenția „Dacia” află din București că guvernul cehoslovac, în frunte cu dl dr. Kramarz, ar fi demisionat.

— Motivul demisiunii ar fi, că poliștii aliate n'au voit să dea voie guvernului cehoslovac să procedeze cu forta militară contra atrocităților și jefuirilor maghiare comise până de poporul cehoslovac din teritoriile ocupate de trupele cehoslovace.

— O confirmare a acestei știri n'a sosit și forurile competente declară a nu avea cunoștință despre această demisie.

— În timpul din urmă au venit la Sibiu după pensie invalizi, văduve și orfani de războiu din cele mai depărtate regiuni ale Ardealului. Prin aceasta își cauzează nemotivat cheltueli mari de călătorie.

Să aduce la cunoștința generală, că lichidarea pensiunilor nu plătește pensii, ci asemenea plățirea pensiilor la casieria cea mai apropiată pe baza datelor compuse — identice — cu documentele originale ce urmau a se trimite secției Organizării 6—7 în Sibiu, din partea oficiilor militare locale respective a primărilor comunale unde domiciliază respectivii conform apelului publicat în Februarie. Asemenea se va putea face numai pe baza datelor prescrise, care sunt a se face foarte conștiențios.

— Prima plățire a pensiilor pe baza datelor dovedite de corecte se va face în 1 April la casieria statului, perceputor (Steueramt) numai pentru persoanele indigene pe teritoriile de sub imperiul românesc.

— „Drapelul” din Lugoj a început să apară în ediție specială franceză. Felicităm pe contractele noastre pentru ideea aceasta fericită, care ne va fi foarte folositoare.

Societatea social-literară a studenților români din Cluj
Cluj, 21

Căzând cătușele intelectuale prin cari interanța maghiară voia să suprime orice nizuință și activitate culturală a tinerimii; studențimea universitară română din Cluj, care până acum în urma împrejurărilor vitrege și a durității suferitești a stăpânitorilor de ieri conduși de pasiuni, și nu de rezon n'a putut să-și aibă societatea sa de lectură independentă, ci a trebuit să-și restrângă activitatea în cadrele despărțământului Cluj al „Asociațiunii”; astăzi prin înfăptuirea idealului de veacuri realizându-se libertatea națională, conștie de datorințele ce i-le impun împrejurările schimbate, răspunde glasului vremii prin constituirea într-o societate social-literară corespunzătoare timpului actual; hotărâtă fiind a ridica nivelul studențimii la înălțimea cuvenită.

Vă rog să dați publicității în prețiosul d-voastră ziar această constituire a Societății de lectură a studențimii universitare române din Cluj.

Președinte: Ioan Groze, rig. în med., Vicepreședinte: Ioan Lăju, st. în ști. nat., Secretar general: Simeon Turcu, rig. în drept, Secretar de externe: Petru Feneșan, st. în ști. nat., Notar: Coriolan Suciu, st. în litere, Cassar: Octavian Neagoe, rig. în med., Gontrolor: Ioan Aleman, st. în med., Bibliotecar: Ioan Bozac, st. în ști. nat., Arhivar: dșoara Lucia Stroia, st. în ști. nat., Comisia literară: Isaiia Popa și în med., Ioan Voicu, st. în med., Aurel Caliani rig. în drept, Ilarie Nemeș, st. în drept, dșoara Cornelia Rebrean, st. în lit., Liviu Codarcea, st. în ști. nat.

Coriolan Suciu
cand. de prof., notarul Societății

Redacția și administrația strada Orezului Nr. 10 — Telefon Nr. 174

Ultima oră

Chestiunea Bănătuului

Nu se discută decât o mică parte a Torontalului

Gazetele sârbești din Belgrad, Neoplanta și Baqat au scris încă în săptămâna trecută că chestiunea Bănătuului ar fi fost rezolvită în așa fel că sârbi ar fi obținut linia Biserica albă, Vârșet, Timișoara, cu excepția orașului din urmă care ar fi fost acordat românilor din partea conferinței de pace. Suntem în măsură a desmînți categoric veștile răspândite în senzul acesta de către agențiile jugoslave. O astfel de hotărîre nu s'a luat și nici nu se va lua cîtă vreme dreptul nostru asupra comitatelor Caraș-severin și Timiș sunt pe deplin recunoscute de către aliați. Discuțiunile ce au mai decurs privesc numai unele părți din comitatul Torontalului. Aducând la cunoștință faptul acesta fraților bănățeni îi rugăm să aibă nădejde că revendicările noastre vor fi pe deplin apreciate și recunoscute de către aliați. Încă puțin timp și lumea întreagă va cunoaște hotărîrile definitive ale conferinței de pace. (Biroul presei)

Complectă anarhie la Budapesta

Comuniștii deschid porțile închisorilor

Budapesta, 25. — Comuniștii au ocupat stațiunea de telegrafie fără fir de pe insula Csepel. Au publicat totdeodată un ordin după care oricine s'ar apropia de stațiunea de radiotelegrafie va fi împușcat.

La Budapesta domnește jaful cel mai cumplit. Nimeni nu mai cutează să iasă pe stradă în noaptea de 24 spre 25 comuniștii au asaltat prefectura de poliție și pătrunzând înăuntru au dat drumul tuturor răufăcătorilor. Apoi unii dintre comuniștii s'au dus la locuința șefului detectivilor, dr. Emeric Hetényi, și la locuitorul prefectului de poliție, Krecsány și arestându-i pe amândoi i-au dus la secția din circumscripția a VI-a, unde bolșevicii sunt stăpani cu totul.

Comuniștii atacă în stradă pe toată lumea și-i jefuiesc. Femeilor mai ales le smulg nu numai inelele, cerceii și banii, ci le desbracă chiar și de paltoane. (Ag. Dacia)

Noul guvern declară războiu Aliaților

Budapesta, 25. — Kun Béla a declarat la o întrunire publică ținută pe cîmpul Dănyos în fața statuei portărilor Petőfi că dăruirea prolețarilor nu va satisface niciodată cererile Aliaților și că prolețariatul maghiar e hotărît să ia lupta până la extrem împotriva lor. Ceilalți oratori au vorbit în acelaș sens.

Ungurii vreau să stărpească pe români

Budapesta, 25. — Comisarul de războiu cereul Pogány, a declarat, că noul guvern anarhist banditesc nu va tolera nici când o țară puternică românească, mai bine stărpește pe toți români.

Vău decât s'o facă dacă doreș să nu mai rămână picior de unghie pe teritoriul locuit de îndelung răbdătorul popor român. Îi sfătuim să nu se joace cu focul atîta cît se mai poate opri poporul român ca să nu le dea pedeapsa binemeritată.

Mobilizarea generală în Ungaria

Budapesta, 25. — Noul guvern al bandiților din Budapesta a ordonat mobilizarea generală, chemând pe toți soldații în rezervă până la etatea de 40 de ani.

Goana împotriva cehilor și românilor

Budapesta, 27. — În urma unui ordin al noului guvern, bande de bolșevici cutreeră hotărîrile și casele particulare, arestînd pe cehi și pe români.

Ce e ou Károlyi?

Budapesta, 25. — Știrea despre asasinarea contelui Károlyi, demisionatul președinte al fostei republice populare, nu s'a confirmat încă. Circula în această privință două versiuni contradictorii.

Fapt este că un grup de comuniști sub conducerea lui Weltner Jakab și Rosenstein Mór au pătruns în palatul lui Károlyi, unde l-au căutat timp de mai multe ore, fără a-l găsi. (Ag. Dacia)

Comuniștii au ocupat edificiile publice

Budapesta, 25. — Comuniștii au pus stăpînire pe toate edificiile publice, pe bănci, poșta și telegraf.

Teroarea roșie

Budapesta, 25. — Comuniștii au pătruns sub conducerea lui Tiberiu Samuely în locuința fostului ministru de războiu, Böhm Wilmos, spre a-l aresta. Negăsindu-l acasă au bătut-o pe soția acestuia. (Ag. Dacia)

Bolșevicii prădează bănoile

Budapesta, 25. — Alt grup de comuniști au prădat eri după amiază filiala Băncii Austro-ungare. Conduși de Weltner Jakab au somat pe funcționarii băncii să le predea banii; poliția care a fost chemată telefonic într'ajutor a fost respinsă de comuniștii cari erau înarmați cu revolvare și cu bombe de mână. În urmă comuniștilor i-au isgonit afară pe toți funcționarii, au deschis casele de bani și le-au jefuit. (Ag. Dacia)

Plecarea generalului Farret din Timișoara

Dela corespondentul nostru

Timișoara, 25 Martie. Ziarele din Timișoara scriu articolele elogioase cu ocazia plecării generalului Farret la Lugoj. La plecarea lui au fost mari sărbări, s'au ținut vorbiri elogioase la adresa lui, iar generalul Farret a răspuns următoarele:

„Vă mulțumesc pentru cuvintele calde și vă asigur, că urmașul meu, dl general Prunot, va proceda cu aceeași obiectivitate imparțială ca mine”.
Dl Farret a plecat însoțit de secretarul său Kovács-Braun la Lugoj.

Fost ministru bătut

Budapesta, 25. — Un grup de comuniști a apărut eri în locuința fostului ministru de comerț socialist, Garani și punând mîna pe el după ce l-au ținut în stradă, l-au bătut cumplit. La urmă l-au urcat într'un automobil ducându-l nu se știe unde. (Ag. Dacia)

Ca zic Jugo-Slavii la pasul disperat al Ungariei

Belgrad, 25 Martie. — Lăfîndu-se aici vesela declarării de războiu a Ungariei, mulțimea imensă adunată în fața palatului regel a aclamat frenetic Jugo-Slavia și a prelinș ordonarea mobilizării generale.

Doborîrea statuei Austriei din Cernăuți

Cernăuți, 25. — Din ordinul primarului Șandru a fost dată jos statuia Austriei din Piața Ghica Vodă. Pe postamentul rămas se va înălța statuia lui Ghica Vodă. Coresp.

Sârbi au pleost din Arad

Dela corespondentul nostru

Arad, 24 Martie. — Francozii au intrat în cetatea Aradului înlocuind pe sârbi. Sârbi au plecat și din Aradul nou.

Aliații continuă măsurile represive

București, 26. — Ziarul oficial al guvernului „Vitorul” scrie următoarele: „Suntem în măsură a anunța că guvernul Károlyi a demisionat. Motivele demisiunii se pot găsi în dorința ungarilor de a împedea pe Aliați ca să aibă cu cine să vorbească, în chip oficial în numele Ungariei.”

„La ordinele Aliaților nu va avea astfel cine răspunde.”
„Dar Aliații continuă măsurile represive contra Ungurilor, prin trimiterea unei flote pe Dunăre în fața Budapestei și prin raiduri de aeroplane. Se așteaptă în curînd executarea ordinelor de supunere date Ungurilor, ceiaze desigur va provoca un atac din partea Ungurilor.”

Arestarea misiunilor franceze și italiene

Din Ungaria din știrile cele mai neliniștitoare, noul guvern revoluționar a arestat misiunile militare franceze și italiene la Budapesta. La urma acestei provocări Aliații au început cu aplicarea măsurilor de represive. (Ag. Dacia)

Licitație de pădure.

20.500 m² brad roșu (pin) m².

Pun la licitație închisă și verbală în 29 Aprilie a. c. la ora 10 a. m. în locuința mea din Brașov, Târgul Grăntal Nr. 5 etajul I. următoarea cantitate de brad roșu (pin):

39019 trunchieri în grosime de peste 10 cm.
15448 „ „ „ „ „ sub 10 „
9439 „ „ „ „ „ „ 5 „

Întreaga cantitate reprezintă un volum de 20880-17 m³. De aici subtrăgând 159 trunchieri putrede în volum de 408-34 m³ — rămîne de vânzare o cantitate de 20471-83 m³.

Prețul de strigare este de m³ pentru trunchiurile cele groase 16 lei, pentru parți mai groșorii 1 len, iar pentru parți de vie 30 bani.

Pădurea se află în hotarul comunei Călcăntimicliș, pe local numit Călcăntimicliș, fiind înconjurată cu drum din pietre, 1/2 km. dela stațiunea mica, Gara Ghimes-Palaeu.

Vadul este de 700.000 lei; restul profitului de cumpărare se va plăti la mîna proprietarului în Brașov în termen de 90 zile. — Timpul de întotbirnare este de 5 ani dela închiderea păcii generale. Măsurarea s'a făcut prin inspectorul silvic Iuliu Orlovsky.

Vânzarea încea se va face pe baza acestora.

În acelaș timp oier spre vânzare 1245 trunchieri înalte de stejar și 8 trunchieri de iug. sîltorii în pădurea din Boreșeni mic în distanță de 4 km. dela Boreșeni mare. Prețul de strigare 15.000 lei, vadul 5000 lei, restul se va plăti la termen de 30 zile.

Timpul de folosire: 4 ani dela ziua prelucării. Măsurarea s'a făcut prin inginerul silvic Francisc Iure. Vânzarea se va face pe această bază. — Cn informațiunilor servesc la 2-3.

IULIU MAIBAU, proprietar de pădure, Brașov.

Dirjeciunea Centrală C. F. R. Sibiu.

Concurs.

Având mare lipsă de picheri români la căile ferate din Transilvania, s'a luat măsurile necesare la înființarea unui

curs practic și teoretic

pentru pregătirea acestor persoane.

Deci se provoacă toți acei tineri, cari reflectează la postul de pichier și au absolvat cel puțin două clase gimnaziale, reale sau civile a și înainta rugărilor la Direcțiunea Căilor Ferate din Sibiu cei mult până la 1 Aprilie s. n.

La rugare sunt de alăturat următoarele documente:

- 1. Carte de botez;
- 2. Atest școlar despre absolvare;
- 3. Atestat despre eventuala funcțiune de până acum la căile ferate.

Elevii vor primi o subsistență în bani dela Direcțiune pe timpul cursurilor.

Sibiu, 19 Martie 1919.

Director central
Z. Christodorescu.

Fărădelegile maghiare

Paris, 26. — Ziarul Le Temps scrie urma atrocităților săvârșite de maghiarii nile românești neocupate, Congresul din les a decia marea linie de demarcație de Olanda-mare. Înainte de a executa în tul, ungurii săvârșesc violențe.”

Cum s'a pus la cale revoluția

București, 26. — Din informațiile rilor diplomatice de aici reiese că revoluția gară a fost de mult plănuită și ajutată de și Viena.

Conferința interaliată și evenimentul din Ungaria

Paris. — Luni a fost un important al Conferinței aliate la care a participat Lloyd, Clemencău și Poch examinînd revoluția ungare.

Vase românești pe Nistru

București, 25 Martie. — Vasele nești au început circulația pe Nistru acolo porturile românești și la Tiraspol, care e de trupele românești.

Apel

o către românii de pretutindea

Contribuiți la „Fondul jertfelor liniei marciaie”

Bandele maghiare prin sălbătăciile și dincolo de fosta și actuala linie de demar au lăsat în urma lor o mulțime de orfani duve și nefericiți ajunși la sapă de lemn.

Pentru a putea veni fără întârzieri torul acestor victime, cu bani, medicamente, adăpost și alte mijloace potrivite, femeile din Sibiu și împrejurimi în adunările pe 14 și 18 Martie 1919 au înființat

„Fondul jertfelor liniei de demarcație

cu sediul în Sibiu, stradă Băter Nr. 1 (Bucneral de asigurare, edificiul „Albina”) — ca prin chete, colecte, daruri benevole oferande să se adune capitalul necesar.

Fondul va fi în întregime, până la epului totală împărțit în formă de ajutoare lor menționate.

Administrarea fondului se va face prin stitutul de credit și economii „Albina” — o au sa se verse direct toate ofrandele.

Împărțirea ajutoarelor se face de către „Comitetul executiv” — compus din 18 din Sibiu, ales în adunarea din 14 Martie — pe baza cererilor sau rapoartelor înaintea adresa sus indicată și prevăzute cu cerinț oficiului parohial respectiv despre identitate soanelor și adevărul celor cuprinse în text în lipsa acestora pe baza rapoartelor autor române, militare sau civile.

Predarea ajutoarelor se face prin de femeii, sau officii parohiale, sau reunie mîne de femei, sau autoritățile române adtrative.

Contribuirea la fond se declară termi zua de 1 Maiu 1919.

Toate ofrandele intrate și înregistrate cest fond, se vor publica în foile române Ardeal — deocamdată în formă sumară, nănd să se dea publicității un buletin des donatorilor.

După epuizarea fondului „Comitetul tiv” va consta închinarea școlului și va blicitați bilanțul lichidării fondului.

Apelăm la generositatea românilor de tindent să contribuie la alinarea suferințelor.

„Comitetul executiv”

Președintă: Catinca A. Bărs